

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสมัยนี้เราจะเห็นได้ว่าการสื่อสารนับวันจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ และมีความสำคัญต่อคนและสังคมอย่างจะขาดเสียไม่ได้ การสื่อสารมีอิทธิพลให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์และการรับรู้ตามระบบสังคมและสิ่งแวดล้อม (Schramm, 1972) รวมทั้งเป็นกระบวนการที่ให้แนวคิดหรือข้อมูลข่าวสารจากแหล่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร (Smart & Fejer ,1974) ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่มีผลกระทบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อประเภทโน้มน้าวใจ จะสามารถส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมของผู้รับสื่อให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ (Rice & Atkin ,1989) เนื่องจากการรับรู้และอารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งพฤติกรรมไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน เมื่อมีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจเกิดขึ้น ผลจากการโน้มน้าวใจมักจะเกิดขึ้นรวมกัน (อรวรรณ ปิลาธธนโสภาท, 2537)

“โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ของสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ ซึ่งเป็นโครงการสำคัญในการแก้ไขปัญหาการเพิ่มจำนวนโสเภณีในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างบุคลิกนิสัยในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีระเบียบวินัยรู้จักสามัคคี นอกจากนั้นยังเตรียมพร้อมในการดำรงชีวิตด้านต่างๆ รวมทั้งพัฒนาจิตใจสร้างเสริมคุณธรรมโดยพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งสามด้าน คือ จิตใจ สังคม อารมณ์และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เน้นการปรับสภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ไปในทิศทางที่ถูกต้อง

ทั้งนี้โครงการฯ ได้เห็นความสำคัญของการสื่อสารจึงใช้การฝึกอบรมโดยเน้นสื่อต่างๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติความเชื่อ ส่งผลต่อการตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพโสเภณีระยะยาว อันเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ปัญหาโสเภณีไทย เป็นปัญหาที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ติดลบของประเทศ จนกระทั่งต่างชาติได้กล่าวถึงกันอย่างมาก ทำให้พจนานุกรมที่มีชื่อเสียงฉบับหนึ่งของประเทศอังกฤษ ให้ความหมายของคำว่า “กรุงเทพ” (Bangkok) หมายถึงนครที่มีโสเภณีมาก (สรัญญา โชติรัตน์ . 2538)

จากสถิติจำนวนโสเภณีทั่วประเทศของกองกามโรค กระทรวงสาธารณสุข(2539) ตั้งแต่ พ.ศ.2514 จนถึงปัจจุบัน พบว่าจำนวนโสเภณีเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ และจากการสำรวจเมื่อ พ.ศ.2533 พบว่า มีจำนวนโสเภณีทั้งสิ้น 86,494 คน ทั่วประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 46,630 คน ในปี พ.ศ. 2525 (ประมาณ 1.8 เท่าในระยะเวลาเพียง 9 ปี)

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าวิตกอย่างยิ่งที่พฤติกรรมและค่านิยมของชายไทยในปัจจุบันนิยมเที่ยวสถานบริการทางเพศสูงมาก จึงทำให้มีจำนวนโสเภณีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งในขณะนี้มีโสเภณีทั่วประเทศทั้งสิ้นกว่า 2 แสนคน (สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน,2539) รวมทั้งในขณะนี้ปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของหญิงโสเภณีมาเป็นหญิงขายบริการ เพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถเข้าไปดำเนินการควบคุมหรือแก้ไขปัญหานี้ได้ ในจุดนี้เองที่เป็นช่องโหว่ของกฎหมายโสเภณี ที่ยึดตามพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี ปีพ.ศ. 2503 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าไม่ทันกับสภาพการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยหญิงเหล่านี้ได้เข้าไปประกอบอาชีพโสเภณีแอบแฝงในสถานบริการต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านทำผม เป็นต้น จากตัวเลขของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก ซึ่งได้ข้อมูลโดยการประเมินฐานข้อมูลจากจำนวนสถานบริการที่เป็นธุรกิจเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมทั่วประเทศจำนวน 60,000 แห่ง เฉลี่ยหญิงค้าประเวณีแห่งละ 40 คน พบว่ามีโสเภณีทุกประเภท 2,000,000 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นโสเภณีเด็ก อายุไม่เกิน 16 ปี ประมาณ 800,000 คน (สมศรี กัณธมาลา ,2533) จากจำนวนตัวเลขโสเภณีจะเห็นได้ว่าไม่อาจเพิกเฉยหรือนิ่งนอนใจได้อีกต่อไป ต้องหามาตรการป้องกันหรือมีการควบคุมกันอย่างจริงจัง

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้พยายามหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในขอบเขตที่กฎหมายระบุไว้ คือ การเร่งดำเนินการจับกุมหญิงโสเภณีโดยตรงและการส่งตัวหญิงเหล่านี้ไปยังศูนย์สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีบ้านเกร็ดตระการ เนื่องจากเป็นองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบปัญหานี้โดยตรง โดยมีการดำเนินการผลิตสื่อเพื่อใช้ในโครงการนี้โดยเฉพาะในการปรับสภาพและฟื้นฟูจิตใจเพื่อพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งเป็นความจำเป็นสูงสุดก่อนที่จะพัฒนาด้านต่างๆ ตามที่สถานสงเคราะห์ได้วางไว้ (เสาวณี ถวิลแก้ว ,2533) โดยใช้สื่อประเภทโน้มน้าวใจในการฝึกอบรม ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้เน้นในด้านการให้ความรู้ถึงภัยอันตรายที่ได้รับจากโรคเอดส์ เพื่อให้เกิดเป็นแรงผลักดันให้ผู้เข้าฝึกอบรมเหล่านี้ได้เกิดความตระหนักถึงภัยอันตรายจากโรคดังกล่าวจนกระทั่งเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพการค้าประเวณีในที่สุด

ทั้งนี้การทราบถึงทัศนคติและการรับรู้ต่อตนเองและอาชีพค้าประเวณีของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากสื่อที่ได้รับในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บ้านเกร็ดตระการนั้น จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาและช่องทางในการใช้สื่อว่ามีประสิทธิภาพสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นอกจากนี้

นั้นยังอาจมีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆที่มีผลกระทบ ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าวโดยเฉพาะสภาพปัญหาและสภาพการณ์การใช้สื่อในบ้านเกร็ดตระการ ตลอดจนปัจจัยต่างๆที่อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจไม่กลับไปประกอบอาชีพค้าประเวณีอย่างเดิม

จากการสัมภาษณ์ นางวรรณ นันทรัตน์ อดีตรองอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ ปีพ.ศ. 2535-2537 และอดีตผู้ปกครองบ้านเกร็ดตระการ ปี พ.ศ. 2526-2531 ได้กล่าวว่า “ สำหรับการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพโสเภณีเขามีความรู้สึกที่จะเปลี่ยน ไม่อยากกลับไปประกอบอาชีพดังกล่าว โดยในตอนแรกที่หญิงโสเภณีเหล่านี้เข้าสู่สถานสงเคราะห์ในลักษณะของการถูกจับกุม จึงมีความรู้สึกต่อสถานสงเคราะห์ว่าเป็นสถานที่คุมขังหรือกักขัง และเปรียบเสมือนนักโทษ ตอนที่เข้ารับตำแหน่งผู้ปกครองของบ้านเกร็ดตระการจึงได้เข้าทำการปรับเปลี่ยนการรับสื่อต่างๆ จากการปิดรับสื่อภายนอกเป็นการเปิดรับสื่อได้อย่างอิสระ มีการติดตั้งโทรทัศน์ให้ชมข่าว ละคร เหมือนบุคคลภายนอกทั่วไป มีการรับหนังสือพิมพ์ นิตยสารให้อ่าน ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนต่างๆในบางครั้งจะให้ข้อมูลข่าวสารหรือปลุกฝังค่านิยมในด้านลบ เช่น เน้นวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามการปิดกั้นการรับข่าวสารจากโลกภายนอกในเวลา 1 ปี ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยมความเชื่อได้ เพราะพวกเขามีประสบการณ์ยาวนานเกินกว่าที่การปิดรับสื่อต่างๆที่บ้านเกร็ดตระการจะมีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงเขาได้ “

แต่อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลาปีเต็มที่ดีหญิงโสเภณีเข้ามาฝึกอบรมที่สถานสงเคราะห์จำเป็นที่จะต้องมีการบำบัดรักษาปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมที่จะทำการเปิดรับสื่อเพื่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และการมองเห็นถึงผลกระทบในด้านลบของการประกอบอาชีพโสเภณีทั้งต่อตนเองและต่อสังคม เพื่อให้ส่งผลต่อการตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพค้าประเวณี ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้ง“โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2538 โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือการปรับและฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้เข้าฝึกอบรมให้มีสุขภาพจิตที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีการอบรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทุกปายวันศุกร์ ซึ่งมีนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องการบำบัดรักษาทางสภาพจิตใจมาให้การรักษาและคำแนะนำ การแยกกลุ่มจิตประสาท ให้การอบรมฟื้นฟูสภาพจิตใจตามกลุ่มเซวาร์ปัญญาและสภาพจิตใจที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นยังพิจารณาตามเดือนที่เข้าพัฒนาตามโครงการฯ ทั้งนี้ผู้เข้าฝึกอบรมส่วนใหญ่มักมีปัญหาด้านสุขภาพจิตในด้านความวิตกกังวลเพราะกลัวทางบ้านจะทราบว่าเป็นตนประกอบอาชีพค้าประเวณี หรือกลัวไม่ได้ออกจากสถานสงเคราะห์เพราะไม่มีผู้มารับตัว มักมีอาการเฉื่อยชา นิ่งซึ้งไม่แสดงออก(ถามไม่ตอบ) แยกตัวเองออกจากโรคภายนอก หรือบางคนมีครรภ์และมีความวิตกกังวลเรื่องบุตร อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายรวดเร็ว ขาดความรักและความ

อบอุ่นต้องการเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นตลอดเวลา ไม่กล้าตัดสินใจ และไม่มั่นใจในตัวเอง ฯลฯ ซึ่งสภาพจิตใจเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาตามขั้นตอน ของโครงการฯ

สำหรับการแก้ไขปัญหาโสเภณีที่ดีที่สุด คือต้องป้องกันตั้งแต่ต้นเหตุ คือ สถาบันครอบครัว ต้องให้ความอบอุ่น การอบรมปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง ซึ่งเมื่อหญิงเหล่านี้ถูกจับส่งมาที่บ้านเกร็ด ตระการก็จะมีการขัดเกลาให้การปลูกฝังอบรมอย่างเต็มที่ โดยมีการจัดกิจกรรมแสดงละครถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของผู้เข้าฝึกอบรมแต่ละภาค เน้นสื่อบุคคลพูดคุยดูแลให้ความอบอุ่นและให้สื่อต่างๆในรูปแบบหลากหลาย ให้ความรู้สึกสบายใจเหมือนอยู่บ้าน และปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ตรงระหว่างที่เข้าฝึกอบรม

แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องนี้ยังมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่านิยมของคนในหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านดอกคำใต้ ปลูกฝังให้เด็กผู้หญิง หรือ หญิงสาวในหมู่บ้าน ประกอบอาชีพนี้ เพื่อหาเงินมาให้ที่บ้านปลูกสร้างบ้านที่ใหญ่โตและซื้อ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แต่ในปัจจุบันนี้ได้ลดน้อยลงเมื่อผู้ประกอบการกลับมาเป็นเอดส์ เสียชีวิตในลักษณะ เอนิจจนาจ แนวโน้มที่จะส่งเด็กสาวไปจึงลดลงมากซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งในการ ลดจำนวนโสเภณี “

จากการสัมภาษณ์ นางรัชณี ไร่บาป ผู้ปกครองบ้านเกร็ดตระการ(พ.ศ. 2535- ปัจจุบัน) ได้ กล่าวถึงการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรม ตลอดจนวิธีการใช้สื่อเพื่อ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินงานต่างๆในบ้านเกร็ดตระการ ดังต่อไปนี้

“ในการวัดการรับรู้หรือทัศนคตินั้น ต้องวัดตามประเภทของหญิงโสเภณีซึ่งแบ่งตามสาเหตุ ที่มาของการค้าประเวณี โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ถูกหลอก
2. จำใจเป็น
3. เป็นไปตามกระแสวัฒนธรรม อยากมีเงินเที่ยวเตร่ เที่ยวห้าง ชื้อของ บางคนเพื่อนชวน มี ปัญหาทะเลาะกับพ่อแม่ออกจากบ้าน มาอาศัยเพื่อนอยู่ยืมเงินเพื่อนแล้วรู้สึกเกรงใจจึง หันมาประกอบอาชีพนี้

โดยสองประเภทแรกจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพนี้เป็นพื้นฐาน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อให้การฝึกอบรมปรับสภาพจิตใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็จะมีทัศนคติในการตัดสินใจไม่ กลับไปประกอบอาชีพเดิมเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจพบว่า กว่า 60 % ที่ไม่กลับไปประกอบ อาชีพเดิม โดยการติดตามผลภายหลังพ้นการอุปการะ เพื่อให้การสงเคราะห์ทุกรายรวม 4 ครั้ง คือในระยะเวลา 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน และ 12 เดือน เพื่อสอบถามทุกข์สุขและความต้องการที่

จะให้ทางราชการช่วยเหลือ ตลอดจนการประเมินผลเพื่อให้ความช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

จะเห็นได้จากสถิติดังกล่าวถือว่าการดำเนินงานประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งหากวิเคราะห์การจัดการของบ้านเกร็ดตระการก็จะพบว่ามีข้อดีหลายประการ ทั้งนี้เนื่องจาก บ้านเกร็ดตระการเป็นองค์กรขนาดเล็ก จึงทำให้มีการประสานงานที่คล่องตัว นอกจากนี้ยังมีบุคลากรที่เพียงพอโดยเฉลี่ยจะมีเจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อผู้เข้าฝึกอบรม 6 คน ตลอดจนมีงบประมาณที่เพียงพอ โดยได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นเงินทั้งสิ้น 16 ล้านบาทต่อปี รวมทั้งยังได้รับเงินบริจาค จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป ตลอดจนมูลนิธิต่างๆ จึง ทำให้สามารถทำการจัดสรร สิ่งซึ่งอุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสามารถให้บริการในด้านต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการให้บริการเลี้ยงดู อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค รวมทั้งการบริการด้านการศึกษาสายสามัญ โดยปรับใช้หลักสูตรจากการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนบริการสอบเทียบความรู้ ออกใบรับรองกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังมีบริการฝึกวิชาชีพหลักสูตร 6 เดือน และ 8 เดือน มี 10 แผนก เช่น โภชนาการ คหกรรม การช่างประดิษฐ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากการวางแผนและการจัดการในด้านการให้ทักษะหรือฝึกอบรมอาชีพ การฟื้นฟูจิตใจและการปรับเปลี่ยนทัศนคติค่านิยมเกี่ยวกับการรับรู้ในอาชีพโสเภณีก็มีความสำคัญไม่น้อย ดังนั้นจึงจัดให้มีการอบรมอย่างสม่ำเสมอและอย่างต่อเนื่องในทางศีลธรรมจรรยา ตลอดจนกริยามารยาท โดยมุ่งที่จะพัฒนาจิตใจ บุคลิกภาพ รู้จักการปรับตัวเองให้เข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีการอบรมโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนั้นจะเป็นการอบรมจากผู้ปกครอง นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และมีการใช้สื่อในการปรับเปลี่ยนทัศนคติหลายรูปแบบ ทั้ง วีดีโอ สื่อสิ่งพิมพ์ แต่จะเน้นด้านสื่อบุคคลเป็นหลัก และในขณะนี้ได้เร่งเผยแพร่สื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์เพื่อให้เกิดความกลัว มีความระมัดระวังมากขึ้น โดยการเชิญวิทยากรต่างๆมาให้การบรรยายเกี่ยวกับโรคนี้ทุกเดือน เช่น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุข เจ้าหน้าที่จาก NGO นอกจากนั้นยังผลิตสื่อในรูปแบบของ วีดีโอ ภาพสไลด์ และสื่อสิ่งพิมพ์"

อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันเป็นที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งว่าในขณะที่นี้อาชีพโสเภณีได้มีการแปรเปลี่ยนรูปโฉมตัวเองจากการประกอบอาชีพค้าประเวณี ไปเป็นการขายบริการดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และหากวิเคราะห์กันให้ลึกซึ้งลงไป จะพบว่า ปัญหาโสเภณีมิใช่มีผลเฉพาะแต่ตัวโสเภณีเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อไปยังบุคคลอื่นๆในชุมชนและประเทศชาติในด้านต่างๆดังต่อไปนี้(กองกามโรค และกองระบาดวิทยา , 2533)

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาโสเภณีก่อให้เกิดปัญหาผู้หญิงและเยาวชนถูกพ่อแม่และผู้ปกครองขายให้เป็นโสเภณี และปัญหาบุตรนอกสมรส ทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งของการเกิดแพร่กระจายเชื้อเอชไอวี ยาเสพติด ซึ่งรัฐบาลต้องแบกรับภาระในการจัดสถานบริการให้การบำบัดรักษา ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม การล่อลวง การลักพาตัว การทารุณกรรม ฯลฯ รวมทั้งทำให้เสียภาพลักษณ์ที่ดีงามของหญิงไทย ตลอดจนความเสื่อมของศีลธรรม จริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมโดยส่วนรวมอีกด้วย
2. ด้านเศรษฐกิจ เป็นการประกอบอาชีพและหารายได้ที่ผิดกฎหมายทั้งตัวผู้หญิงเองและนายทุน ซึ่งการลงทุนประกอบธุรกิจทางเพศนี้ เป็นการลงทุนที่เอาเปรียบต่อผู้หญิงมากเกินไป นอกจากนี้รัฐยังต้องเสียงบประมาณแผ่นดินในการจัดบริการด้านสาธารณสุข การศึกษา การส่งเสริมอาชีพ การปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้น
3. ด้านการเมือง ในปัจจุบันธุรกิจบริการทางเพศได้ขยายวงกว้างไปสู่ธุรกิจข้ามชาติ ทำให้กระทบกระเทือนด้านการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
4. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนจำเป็นต้องทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย หารูปแบบและเทคโนโลยี ในการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหา เช่น การคิดค้นยาในการบำบัดรักษาโรคและโรคเอดส์ รวมทั้งคิดค้นวัคซีนป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น ซึ่งทำให้สูญเสียงบประมาณ ทรัพยากรต่างๆโดยไม่จำเป็น

จากจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในปัจจุบันมีจำนวนประมาณ 800,000 คน

(คู่มือโรคเอดส์,2539)ซึ่งจากสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการเที่ยวหญิงบริการหรือสถานเริงรมย์ต่างๆที่มีหญิงโสเภณีแอบแฝง จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์อยู่ในสถิติที่สูงจนน่าวิตก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสนใจและดำเนินการแก้ไขนับแต่บัดนี้ ทั้งนี้ปัญหาโสเภณีเป็นปัญหาที่มีไขจะสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีที่ง่ายและรวดเร็ว เนื่องจากในปัจจุบัน การขายบริการทางเพศได้ก้าวเข้าสู่การเป็นธุรกิจระดับชาติ (จิราลักษณ์ จงสถิตมัน,2533) นอกจากนั้นการเข้าสู่อาชีพโสเภณีมีสาเหตุและปัจจัยอีกหลายด้านที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ตลอดจนมีพัฒนาการที่ยาวนานมาพอสมควร

ตามประวัติศาสตร์แต่เดิมนั้นเป็นที่ยอมรับของสังคมไทยที่เปิดโอกาสให้สามีมีภรรยาได้มากเกินกว่า 1 คน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการผิดกฎหมาย แต่เมื่อประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 รัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมายผัวเดียวเมียเดียวเมื่อ พ.ศ.2478 มีผล กระทบให้ภรรยาคนอื่นนอกเหนือจากภรรยาหลวงต้องถูกปลดปล่อย บางคนก็ถูกทอดทิ้ง ผู้หญิงส่วนหนึ่งจึง

เข้าสู่ระบบการค้าประเวณี ซึ่งขณะนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นอาชีพสุจริตไม่ผิดกฎหมาย แต่ต่อมา ได้มีผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศเปลี่ยนแปลงไป จากสังคมนเกษตรมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะสินค้าภาคอุตสาหกรรมสามารถทำ รายได้ที่แน่นอนและสูงให้แก่ประเทศ ส่งผลให้ภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชากร เกือบทั้งประเทศถูกละทิ้งไม่ได้รับการสนับสนุน ในขณะที่ประชาชนในกลุ่มอุตสาหกรรมหรือทุน นิยมกลับได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศตามแนวโน้ม ซึ่งนับวันจะยิ่งเกิดช่องว่างระหว่างชน ชั้นสูง คือ นายทุน และชนชั้นล่าง ซึ่งส่วนใหญ่ ก็คือ เกษตรกร และผู้ใช้แรงงานเมื่อประชาชนเหล่านี้ ยากจนลงก็ได้ส่งผลทำให้ขาดการศึกษา จึงไม่สามารถเข้าประกอบอาชีพต่างๆทั้งทางภาครัฐและ เอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงซึ่งมีปัญหาในการใช้แรงงานไม่สามารถทำงานหนักได้เท่าผู้ชาย เป็นเหตุให้ต้องก้าวเข้าสู่อาชีพโสเภณี ซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งในอดีตที่ผ่านมา

แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้กระแสด้านวัตถุนิยมได้ทำให้บุคคลสามารถทำได้ทุกวิถีทางที่ จะได้มา ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งฟุ้งเฟ้อต่างๆ อันเป็นแรงผลักดันให้หญิงเหล่านี้ต้องเข้า มาสู่การประกอบอาชีพค้าประเวณี รวมทั้งบิดามารดา มีค่านิยมการขายบุตรสาวมาเป็นโสเภณีซึ่ง ไม่สามารถชี้ได้ว่ามาจากปัญหาความยากจนเพียงอย่างเดียว เพราะจากการสำรวจพบว่าถึงแม้ ครอบครัวที่ส่งเด็กหญิง(อายุ 12-16 ปี) ไปเป็นโสเภณี ร้อยละ 32 มีรายได้เฉลี่ย 5,000 - 7,000 บาทต่อปี และร้อยละ 10 มีรายได้เฉลี่ย 15,000-20,000 บาทต่อปีในอาชีพหลักก็ตาม แต่อีกด้าน หนึ่งร้อยละ 32 ของครอบครัวเหล่านี้มีทั้งทีวีสีและวีดีโอในบ้าน ร้อยละ 26 มีเฉพาะทีวีสี ร้อยละ 32 มีเฉพาะตู้เย็น (สร้อยญา ไชติรัตน์ ,2538)

สรุปได้ว่า เงื่อนไขที่สำคัญที่สุดอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กหญิงต้องมา มีอาชีพเป็นโสเภณี เพราะบิดามารดาเด็ก มีค่านิยมในการขายบุตรหญิงด้วยความกระหายเงินก้อนโต ที่จะนำมาซื้อ สินค้าในรูปของเครื่องอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย หรือการสร้างบ้านหลังใหญ่แข่งขันเลียนแบบ กันระหว่างเพื่อนบ้านอันเกินรายได้และความจำเป็นขั้นพื้นฐาน จึงละทิ้งความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ด้วยการขายเด็กหญิงซึ่งเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตนมาเป็นโสเภณี จนกลายเป็นเรื่องธรรมดา และคิดว่าเป็นสิ่งชอบธรรม จะเห็นได้ว่าสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้หญิงเหล่านี้เข้ามาประกอบอาชีพ โสเภณีก็คือ ความต้องการเงินเป็นหลัก

ดังนั้นในการแก้ปัญหาโสเภณีมิใช่การแก้ไขปัญหโดยมุ่งประเด็นด้านการยกระดับ มาตรฐานความเป็นอยู่เพียงด้านเดียว แต่จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม ด้านความ ฟุ้งเฟ้อของประชาชนกลุ่มนี้

ทั้งนี้จึงมีความประสงค์ที่จะทราบถึงการรับรู้และทัศนคติของอดีตหญิงโสเภณีต่ออาชีพ ของตนเองและเรื่องโรคเอดส์จากสื่อที่ได้รับจากบ้านเกร็ดตระการ ว่ามีประสิทธิภาพสามารถเข้าถึง

และปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อได้หรือไม่ และหากไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของหญิงเหล่านี้ ก็จะเป็นการยากยิ่งที่จะเปลี่ยนความคิดของหญิงโสเภณีและหญิงขายบริการที่อยู่ภายนอกได้ เนื่องจากในสถานสงเคราะห์สามารถให้ข้อมูลข่าวสารในการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง จึงส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการตัดสินใจที่จะไม่ประกอบอาชีพโสเภณีต่อไป และหากไม่มีประสิทธิภาพก็มีความจำเป็นที่จะต้องระดมขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน มาให้การสนับสนุนผลิตสื่อที่มีคุณภาพสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของหญิงเหล่านี้ได้

การใช้อิทธิพลของสื่อมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งชี้ทิศทางที่ถูกต้องให้แก่อดีตหญิงโสเภณีเหล่านี้อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหา และถ้าหากสามารถลดจำนวนโสเภณีลงได้ ก็จะส่งผลถึงการแก้ปัญหาสังคมต่างๆที่ตามมา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการแพร่เชื้ออหิวาต์ การเสื่อมโทรมศีลธรรมในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งสำคัญในการแพร่กระจายของโรคเอดส์ โดยปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญและนับวันแต่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นซึ่งต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจังแล้วในขณะนี้

ปัญหำนำวิจัย

1. โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บ้านเกร็ดตระการมีประสิทธิผลอย่างไร
2. การใช้สื่อและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฯมีผลต่อทัศนคติต่อตัวเองและอาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรมอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บ้านเกร็ดตระการ
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณีอันสืบเนื่องมาจากโครงการฯ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะอดีตหญิงโสเภณีที่มาเข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี เฉพาะในช่วงระยะเวลาเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ.2540

สมมติฐานในการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ต่ออาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรม
2. พฤติกรรมการบริโภคสารมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ต่ออาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรม
3. โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บ้านเกร็ดตระการมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ต่ออาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้แนวทางในการพัฒนาหรือฟื้นฟูสภาพจิตใจหรือพฤติกรรมของผู้เข้าฝึกอบรมบ้านเกร็ดตระการ ในการให้ข้อมูลข่าวสารหรือเปิดช่องทางสื่อสาร ของสื่อบุคคล
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์ของการสื่อสารเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจสำหรับผู้ที่มีประวัติตนเป็นปัญหาสังคมในด้านอื่นต่อไป.

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง โครงการหนึ่งในบ้านเกร็ดตระการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การฝึกอาชีพและปรับสภาพจิตใจ พัฒนาคุณธรรมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้เป็นอย่างดี มีระเบียบวินัย รู้จักสามัคคี และมีความรับผิดชอบ สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตได้ด้วยทางออกที่ดีและสามารถนำไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นของตนเองได้ด้วย

การฟื้นฟูสภาพจิตใจ หมายถึง การมุ่งพัฒนาจิตใจให้อยู่ในสภาพจิตใจที่ดี มีการมองโลกที่ดี มีความเข้าใจและมั่นใจในความสามารถของตนเอง รู้จักปรับตนให้เข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดจนพัฒนาหล่อหลอม บุคลิกภาพ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อไปในทิศทางที่ต้องการในที่นี่หมายถึง การตัดสินใจเลิกประกอบอาชีพค้าประเวณี

ประสิทธิภาพของโครงการ หมายถึง ความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี โดยการไม่กลับไปประกอบอาชีพเดิมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือใช้การปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ การให้ความรู้ด้านอาชีพ และการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะเน้นในเรื่องการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯในช่วงระหว่างการฝึกอบรมที่บ้านเกร็ดตระการ และส่งผลถึงการรับรู้ต่อตัวเองและอาชีพโสเภณี

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง หญิงที่ประกอบอาชีพค้าประเวณีที่ถูกเจ้าหน้าที่ดำเนินการจับกุม และภายหลังจากการดำเนินคดีสิ้นสุดแล้ว ได้ถูกนำส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรมและฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ

ลักษณะทางประชากร หมายถึง อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตร ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ ภูมิฐานะ อาชีพเดิมก่อนมาประกอบอาชีพค้าประเวณี สาเหตุที่เข้ามาประกอบอาชีพนี้ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ

การรับรู้ต่ออาชีพโสเภณี หมายถึงความรู้สึกและความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพโสเภณี ในด้านการเป็นอาชีพที่สุจริต เป็นที่ยอมรับของสังคมมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากอาชีพ ตลอดจนภัยที่ได้รับจากการประกอบอาชีพดังกล่าว

การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง หมายถึงความรู้สึกและความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางประชากร การตัดสินใจ ความมั่นใจในการกระทำของตน ตลอดจนแนวคิดในการดำเนินชีวิต เป้าหมายของชีวิต รวมทั้งความสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการมองตนเองของผู้เข้ารับการอบรม

พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความถี่ในการรับรู้ข้อความข่าวสาร จากสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อประเภทอื่นๆ และวัดไปถึงการแสดงออกของผู้เข้าฝึกอบรมในด้านที่เกี่ยวกับการสื่อสารในระยะเวลาที่เข้ารับการสงเคราะห์ พฤติกรรมการสื่อสารในที่นี้ วัดจากการเปิดรับข่าวสาร พฤติกรรมการสื่อสารภายหลังการเปิดรับข่าวสาร และความพร้อมในการเปิดรับข่าวสารประเภทต่างๆ

สื่อบุคคล หมายถึง ผู้เข้าฝึกอบรมด้วยกัน เพื่อน ญาติพี่น้องหรือบุคคลที่รู้จักภายนอกสถานสงเคราะห์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์และวิทยากรภายนอกที่เข้ามาให้การอบรม

สื่อประเภทอื่นๆ หมายถึง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และวิดีโอที่สถานสงเคราะห์จัดให้ไว้ชมเพื่อความบันเทิง ตลอดจนการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ และเป็นประโยชน์ รวมทั้งปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อ เกี่ยวกับอาชีพ และการปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี

ข่าวสารของสถานสงเคราะห์ หมายถึง ข่าวสารในเรื่องต่างๆ ของสถานสงเคราะห์ที่ให้ผู้เข้าฝึกอบรมรับทราบ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของสถานสงเคราะห์ การปฏิบัติตนในสถานสงเคราะห์ การฝึกอาชีพ ความรู้รอบตัว โรคภัยไข้เจ็บ และกิจกรรมประกอบการบรรยาย

ข่าวสารทั่วไป หมายถึง ข่าวสารที่ได้รับจากสื่อประเภทอื่นๆ ได้แก่ ข่าวสารบ้านเมือง ศีลธรรม ธรรมะ การพัฒนา เรื่องทั่วไป เพลง ดารา นักแสดง เรื่องเบาสมอง

เจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ หมายถึง ผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำและ ลูกจ้างของกรมประชาสงเคราะห์ ปฏิบัติงานในด้านดูแลรักษา รวมไปถึงการให้การอบรมอดิตนุญ โสภณที่บ้านเกร็ดตระการ ทั้งในด้านวิชาชีพและการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ บริหารงานประชาสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พยาบาลเทคนิค ผู้ดูแลผู้รับการ สงเคราะห์